

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Відокремлений структурний підрозділ «Рожищенський фаховий коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького»

ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ КОЗІВНИЦТВА
ПРОГРАМА (ОРІЄНТОВНА)

навчальної дисципліни

підготовки фахових молодших бакалаврів

спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

в закладах фахової передвищої освіти

РОЖИЩЕ - 2021

Укладач:

В. М. Шульська, викладач технологічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, ВСП «Рожищенський фаховий коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького»

Рецензент:

Л. М. Ковальчук, викладач технологічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, ВСП «Рожищенський фаховий коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького»

Рекомендовано цикловою комісією технологічних дисциплін ВСП «Рожищенський фаховий коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького» (протокол від 15.09.2021р. №2)

Схвалено педагогічною радою ВСП «Рожищенський фаховий коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького» (протокол від 11.12.2021р. №4)

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Технологія виробництва продукції козівництва

Галузь знань	20 «Аграрні науки та продовольство»
Спеціальність	204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
Освітньо-професійна програма	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
Освітньо – професійний ступінь	«фаховий молодший бакалавр»
Нормативна чи вибіркова	вибіркова
Семестр	
Кількість розділів	5
Загальна кількість кредитів ЄКТС	2
Загальна кількість годин	60

Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин:

Лекції	16
Лабораторні заняття	4
Практичні заняття	10
Самостійна робота	30
Форма підсумкового контрольного заходу	залік

ВСТУП

Програму вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Технологія виробництва продукції козівництва» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «фахового молодшого бакалавра» спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. Дисципліна «Технологія виробництва продукції козівництва» займає важливе місце в освітньо-професійній програмі підготовки фахівців. Вивчення дисципліни важливо через те, що козівництво є важливою галуззю тваринництва, від якої одержують цінну сировину – вовну, козлини, шкіру, та продукти харчування, які набувають все більшої популярності – молоко, з якого виготовляють цінні сири, та м'ясо.

Предметом вивчення дисципліни є вивчення біологічних особливостей кіз, систем і методів їх годівлі, догляду і утримання, класифікації порід, вирощування племінного молодняка, проведення племінної роботи, планування виробництва продукції козівництва - вовни, пуху, козлятини, молока, козлин та шкір; організацію товарної переробки, використання досвіду вітчизняної та зарубіжної науки і практики.

Міждисциплінарні зв'язки: *«Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин», «Годівля сільськогосподарських тварин», «Розведення сільськогосподарських тварин», «Технологія виробництва продукції дрібних тварин та інших галузей тваринництва», «Технологія переробки продукції тваринництва з основами виробничої санітарії», «Організація виробничої та бізнесової діяльності».*

Програму навчальної дисципліни складено з п'яти розділів:

1. Конституція, екстер'єр та інтер'єр кіз.
2. Годівля і утримання кіз.
3. Породи кіз.
4. Використання кіз.
5. Племінна робота у козівництві.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання дисципліни *«Технологія виробництва продукції козівництва»* є надання студентам основних відомостей, що базуються на фундаментальних і

новітніх досягненнях науки про сучасні технології виробництва та переробки продукції козівництва, методів оцінки племінних та продуктивних якостей кіз; надання можливості вивчити козівництво, як галузь сільськогосподарського виробництва: історію, стан і перспективи її розвитку в Україні; біологічні і породні особливості кіз; системи і методи їх розведення годівлі, догляду і утримання та вирощування племінного молодняка; вміти вести цілеспрямовану племінну роботу; планувати виробництво продукції у господарствах різного типу; використовувати досвід вітчизняної та зарубіжної науки і практики; розвинути навички, застосовувати набуті теоретичні знання з козівництва в процесі розв'язання відповідних практичних вправ під час занять.

Для активізації пізнавальної діяльності студентів та оптимального засвоєння навчального матеріалу на заняттях необхідно використовувати натуральні об'єкти, наочні посібники та технічні засоби навчання, поєднуючи традиційні методи навчання з елементами інноваційних технологій, залучати для бесід і доповідей працівників галузі козівництва, керівників підприємств різних форм власності.

Основним завданням вивчення дисципліни «Технологія виробництва продукції козівництва» є систематизація нових досягнень науки в козівництві.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати**:

- класифікацію та характеристику порід кіз поширених в Україні;
- технологію утримання, догляду та годівлі;
- види продукції козівництва;
- основи селекції кіз;

уміти:

- оцінювати екстер'єр, встановлювати тип конституції та напрям продуктивності кіз;
- вести облік племінної роботи;
- планувати розвиток галузі, використовувати передовий досвід вітчизняної і зарубіжної науки та практики.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 60 годин.

1. ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ		Тема		Обсяг годин для окремих видів навчальних занять і самостійної роботи				
№	Назва	№	Назва	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Разом
1	2	3	4	5	6		7	8
			Вступ	2	-		-	2
1.	Конституція, екстер'єр та інтер'єр кіз	1.1	Конституція, екстер'єр та інтер'єр кіз	2		2	4	8
Всього за розділ								
2.	Породи кіз	2.1	Породи кіз	2			4	6
Всього за розділ								
3	Годівля і утримання кіз	3.1	Годівля і утримання кіз	2	2		6	10
Всього за розділ								
4	Використання кіз	4.1.	М'ясна та молочна продуктивність	2			4	6
		4.2.	Пухова та вовнова продуктивність	2		2	4	8
Всього за розділ								
5.	Племінна робота у козівництві	5.1.	Організація і завдання племінної роботи	2	4		4	10
		5.2.	Бонітування кіз	2	4		4	10
Всього за розділ								
Разом годин з навчальної (вибіркової) дисципліни				16	10	4	30	60

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП

Значення дисципліни. Народного господарського значення козівництва і завдання подальшого його розвитку в Україні. Біологічні особливості домашніх кіз. Загальні поняття про козівництво як галузі тваринництва, Історія і перспективи розвитку козівництва в Україні та його напрямки. Розвиток козівництва в зарубіжних країнах. Загальні біологічні особливості кіз. Особливості онтогенезу кіз. Етологія кіз та фактори що формують її складові. Розвиток приватного козівництва на сучасному етапі і заходи щодо його поліпшення.

Кращі господарства України з розведення та використання кіз. Економічна ефективність галузі. Значення одомашнення тварин у розвитку людського суспільства. Походження і одомашнення кіз. Дикі родичі кіз. Біологічні особливості кіз. Доместикаційні зміни кіз.

Завдання дисципліни та зв'язок з іншими спеціальними та біологічними дисциплінами.

1. КОНСТИТУЦІЯ, ЕКСТЕР'ЄР ТА ІНТЕР'ЄР КІЗ

Ознаки, за якими визначають типи конституції. Методи і принципи оцінювання екстер'єру кіз різного призначення. Статі тілобудови кіз, вади тіла та недоліки екстер'єру.

Вікові зміни екстер'єру кіз. Статевий диморфізм. Інтер'єр кіз різних порід. Ознаки, які слід враховувати при виборі кіз.

Лабораторне заняття 1

Вивчення методів оцінки та описування екстер'єру кіз різних напрямів продуктивності. Взяття промірів кіз у виробничих умовах. Визначення віку кіз, при відсутності відповідних документів, за зміною зубів. Ознайомлення з правилами техніки безпеки під час роботи з козами.

2. ПОРОДИ КІЗ

Сучасний стан породного складу кіз. Класифікація порід кіз за зоологічними ознаками. Виробнича класифікація кіз. Розповсюдження виробничих напрямів і породних ресурсів сучасного козівництва. Походження і особливості порід кіз різних виробничих напрямів, їх зони породного районування. Необхідність комплексного оцінювання вивчення кожної породи і правильність її вибору.

Характеристика породи: місце та методи створення, особливості екстер'єру, показники молочної і м'ясної продуктивності, структура породи – типи, лінії, родини. Бажані типи кіз і методи їх створення.

Основні напрями селекції, зона поширення, провідні козині ферми в Україні.

3. ГОДІВЛЯ І УТРИМАННЯ КІЗ

Потреба кіз у поживних речовинах, норми годівлі, техніка годівлі, особливості годівлі кіз.

Корми, що переважають у годівлі кіз, санітарно-гігієнічні вимоги до них. Способи підготовки кормів до згодовування.

Хвороби, що спричиняють корми і порушення техніки годівлі та напування.

Утримання кіз. Будова козиної ферми та її обладнання, санітарно-гігієнічні вимоги до неї. Особливості догляду кітних кіз, цапів та козенят.

Практичне заняття 1

Визначення норми годівлі для кіз залежно від статі, живої маси, періоду лактації, рівня продуктивності, віку і вгодованості. Складання раціонів годівлі для кіз на зимово-стійловий та літньо-пасовищний періоди, визначення структури раціону, типу годівлі. Складання плану потреби в кормах для козиної ферми на зимово-стійловий період з врахуванням статевих-вікових груп та фізіологічного стану кіз.

4. ВИКОРИСТАННЯ КІЗ

4.1. М'ясна та молочна продуктивність

Козлятина як продукт харчування. Хімічний склад, калорійність, біологічна і харчова цінність козлятини. Формування м'ясних якостей залежно від віку, породи та вгодованості. Вік реалізації. Забійний вихід. Розрубка козиних туш. Сорти козлятини. Зберігання козлятини. Резерви виробництва м'яса. Виробництво і собівартість козлятини.

4.2. Вовнова та пухова продуктивність кіз

Вовнова, пухова, м'ясна і молочна продуктивність кіз. Шкіра та хутро. Формування вовнової, пухової, м'ясної та молочної продуктивності кіз. Виробниче і економічне значення вовнової, пухової, м'ясної та молочної продуктивності кіз. Вплив різних факторів на вовнову, пухову, м'ясну і молочну продуктивність кіз.

Лабораторне заняття 2

Фізико-механічні властивості козиної вовни і пуху. Лабораторні дослідження різних видів козиної вовни і пуху. Вади і дефекти козиної вовни та пуху. Класифікація козиної вовни та пуху та їх заготівельні стандарти. Оглядове дослідження сортності різних видів козиної вовни та пуху згідно заготівельних стандартів.

5. ПЛЕМІННА РОБОТА У КОЗІВНИЦТВІ

5.1. Організація і завдання племінної роботи

Методи розведення кіз. Принципи добору і підбору. Племінний облік у козівництві. Особливості добору за походженням, типовістю, промірами, екстер'єром і конституцією, молочною та м'ясною продуктивністю.

Практичне заняття 2

Перевірка цапів за якістю нащадків. Складання плану відтворення стада кіз. Визначення з перевірених цапів кращих за спадковими та господарсько-корисними ознаками, подальше використання їх для племінної роботи в стаді. Складання плану парування та окотів кіз, визначення потреби в цапах - плідниках, цапах - пробниках, резервних цапах при різних способах парування і системах підбору в зоні дії станції з штучного осіменіння сільськогосподарських тварин.

Практичне заняття 3

Структура і оборот стада кіз. Розробка структури стада кіз з врахуванням напрямку козівництва. Складання річного обороту стада кіз.

5.2. Бонітування кіз

Бонітування кіз. Розведення за лініями. Маточні родини. Принципи виведення нових порід кіз. Поліпшення кіз різних порід за чистопородного розведення та схрещування. Техніка бонітування кіз.

Практичне заняття 4,5

Вивчення інструкції по бонітуванню кіз. Мічення кіз та племінний облік у козівництві. Ознайомлення з інструкціями по бонітуванню кіз різних напрямів продуктивності. Навчально-практичне проведення мічення кіз різними способами. Ознайомлення з формами зоотехнічного обліку, їх оформленням, з системою записів кіз у племінні книги. Бонітування кіз в господарстві. Навчальне бонітування кіз різних статево-вікових груп згідно з інструкцією по бонітуванні кіз.

3. САМОСТІЙНА РОБОТА

Структура навчальної дисципліни є орієнтовною. Під час складання навчальних програм викладачі можуть вносити обґрунтовані зміни та доповнення в зміст програмного матеріалу і розподіл навчальних годин за темами в межах бюджетного часу, відведеному навчальним планом на вивчення дисципліни. Для занять викладач має використовувати чинні нормативні документи державних органів, сучасні розробки і матеріали наукових установ України.

Важливе значення для оволодіння навчальним матеріалом має самостійна робота студентів. На самостійну роботу відводиться частина теоретичного матеріалу нескладного за змістом і невеликого за обсягом.

Визначені теми самостійного вивчення повинні бути відображені в робочій навчальній програмі, розглянуті на засіданні циклової комісії та затверджені заступником директора з навчальної роботи.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА І ДЖЕРЕЛА

1. Деревянко О.Ф. Основы козоводства [учебное пособие] Ольга Филипповна Деревянко, Вячеслав Алексеевич Сухарлев: Харьков.зоовет. ин-т.- Харьков РИО ХЗВИ,2001.-31 с.
2. Запорожцев Е.Б. Разведение и содержание коз/Евгений Борисович Запорожцев.-Москва:Россельхозиздат, 1983-63с.
3. Зеленский Г.Г. Козоводство / Г.Г. Зеленский М.: Колос, 1981. - С. 158-162.
4. Козоводство / [А.И. Ерохин, В.В. Соколов, Г.А. Куц и др.]. – М. Издво МСХА, 2001. – 208 с.
5. Мороз В.А. Овцеводство и козоводство / В.А Мороз. Учебники и учебные пособия для высших учебных заведений. - Ставрополь: Кн. Изд-во, 2002. - 453 с.
6. Ображай А.Ф. Коза в господі/Анатолій Федорович Ображай, Володимир Іванович Оненко - Київ: Київська правда, 2000.- 64 с.
7. Олєфрієнко С.Г. Поради по козівництву/С.Г. Олєфрієнко, А.Н. Дрипа, В.О. Бусол.- Київ: Урожай, 1989.- 126 с.
8. Технологія виробництва продукції тваринництва: Підручник /[О.Т. Бусенко, В.Д. Столюк, О.Й. Могильний та ін.]; За ред. О.Т. Бусенка. – К.: Вища освіта, 2014. – 496 с.
9. Урусов С.П. Книга о козе/Сергей Петрович Урусов.- Киев:ННЦ «Ин-т аграрной экономики», 2007. – 321 с.
10. Успіх козячих ферм. <https://ukrainer.net/kozyachi-fermy/>